

АНАЛІЗ СТАНУ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Орехова А. І. Аналіз стану фінансового потенціалу аграрних підприємств.

Доведено, що управління фінансовим потенціалом підприємства нерозривно пов'язане з затвердженими стратегічними цілями господарюючого суб'єкта, доступом на ринки капіталу та якістю діючої системи менеджменту. Проведено аналіз параметрів фінансового потенціалу суб'єктів агробізнесу України, що дозволяє своєчасно виявити і усунути недоліки у фінансовій діяльності підприємства, визначити резерви поліпшення його фінансового стану і платоспроможності, а також сприяє підвищенню ефективності використання його фінансових ресурсів. Визначено, що аналіз фінансового потенціалу підприємств є необхідним етапом стратегічного аналізу та управління. Як наслідок, забезпечується системний підхід до оцінки підприємства та його потенціалу.

Ключові слова: потенціал, фінансовий потенціал, аналіз, аграрні підприємства, стратегічне управління.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Зростаючі тенденції фінансових проблем і внутрішніх протиріч в управлінні фінансовою діяльністю підприємства на тлі зростаючої динамічності факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, комплексність проблем, що виявляється в єдності економічних, соціальних, психологічних, управлінських і інших аспектів, обумовлює необхідність застосування системного підходу до управління фінансовим потенціалом аграрного підприємства. Виразником цього підходу повинен бути механізм управління фінансовим потенціалом аграрного підприємства, який є важливим елементом в стратегічному управлінні фінансово-господарською діяльністю суб'єкта господарювання. Управління фінансовим потенціалом підприємства нерозривно пов'язане з затвердженими стратегічними цілями господарюючого суб'єкта, доступом на ринки капіталу та якістю діючої системи менеджменту.

В умовах сьогодення зростає науковий інтерес до проблеми оцінки фінансового потенціалу. Незважаючи на наявність значної кількості публікацій з даної проблематики, означені питання залишаються дискусійними та потребують додаткового дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Даній науковій проблематиці приділена увага таких вчених як О. Гудзь [1], Г. Корнійчук [2], Н. Левченко [3], Л. Маршук [4], Н. Танклевська [5], Р. Толпежніков [6], І. Саух [7], Т. Шабатура [8], В. Бранко [9] та ін. Не применшуючи

значущість наукових досліджень зазначених дослідників, слід визнати, що певні питання залишаються дискусійними та недостатньо розробленими, що обмежує діяльність підприємств щодо ефективного управління фінансовим потенціалом суб'єктів господарювання.

Формулювання цілей статті. Метою статті є необхідність проведення аналізу стану фінансового потенціалу аграрних підприємств як важливого елемента в стратегічному управлінні фінансово-господарською діяльністю суб'єкта господарювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансовий потенціал підприємства визначає не тільки здатність залучити та раціонально використовувати внутрішні та зовнішні фінансові ресурси, а й реалізує найважливішу функцію – відтворення виробничого потенціалу підприємства. У свою чергу, збільшення доходів підприємства розширює внутрішні джерела інвестицій, а також підвищує інвестиційну надійність та привабливість організації для зовнішніх інвесторів. У міру зростання виробничого потенціалу підприємства збільшується його фінансовий потенціал, що тягне за собою збільшення конкурентоспроможності підприємства в цілому. Тобто фінансовий потенціал характеризується фінансовою незалежністю підприємства та його фінансовою стійкістю.

Фінансова стійкість виступає головним компонентом загального сталого розвитку підприємства, так як є характерним індикатором стабільного перевищення

доходів над витратами. Визначення меж фінансової стійкості відноситься до числа найбільш важливих економічних проблем в умовах ринкової економіки. А отже, фінансова стійкість повинна характеризуватися таким співвідношенням фінансових ресурсів, яке, з одного боку, відповідає вимогам ринку, а з іншого - відповідає потребам розвитку самого підприємства. Отже, сутність фінансової стійкості визначається ефективним формуванням, розподілом, використанням фінансових ресурсів, а форми її прояву можуть бути різними.

Важливість оцінки фінансового потенціалу підприємства обумовлюється тим, що він апроксимує відтворювальний аспект його функціонування, оскільки свідчить про спроможність генерувати певний обсяг власних фінансових ресурсів, які забезпечують перманентне здійснення господарської діяльності підприємства та його перспективний економічний розвиток. Крім того, рівень фінансового потенціалу виступає важливим індикатором доцільності вкладення фінансових ресурсів зовнішніх інвесторів та кредиторів у виробничу й інвестиційну діяльність підприємства. Тому оцінку фінансового потенціалу в тій чи іншій формі здійснюють всі суб'єкти фінансових взаємовідносин з підприємством [2].

Гудзь О. Є. [2] констатує, що саме динаміка коливання параметрів фінансового потенціалу дозволяє виявити негативні тенденції, що несуть загрозу функціонуванню підприємства. Лише за умови гнучкого ефективного управління фінансовим потенціалом підприємства, можлива його адаптація до постійних змін внутрішнього та зовнішнього середовища.

Як зазначає Шабатура Т. [8], вибір системи оціночних показників фінансового потенціалу підприємства викликає дискусійність з приводу оптимізації їх кількості та якості. Одні науковці наголошують, що оцінка фінансового потенціалу має бути здійснена тільки шляхом застосування системи показників, другі, навпаки, прагнуть її звести до узагальнюючого інтегрального показника, проте більшість з них єдиної думки про те, що оцінка потенціалу повинна мати комплексний характер. В той же час, сконструйований на будь-яких засадах інтегральний показник оцінки фінансового потенціалу підприємства не здатен врахувати всі специфічні особливості його економічного розвитку.

Аграрні підприємства виступають важливою складовою економічної системи

країни як основа її національної безпеки й конкурентоздатності. Швидкий розвиток міжнародних ринків створює умови для трансформації господарюючих суб'єктів сільського господарства, що потребує якісного фінансового забезпечення їх діяльності. Підприємства галузі в Україні потерпають як від несприятливих погоднокліматичних умов, так і від порушень ефективності діяльності економічної системи. Для протистояння зазначеним факторам підприємствам галузі необхідно мати високий рівень фінансового потенціалу, який сприятиме зростанню ефективної фінансової політики підприємства. В таких умовах особливої уваги потребує питання визначення стратегічних орієнтирів посилення фінансового потенціалу аграрних підприємств [5].

Аналіз складових та загального рівня фінансового потенціалу низки вітчизняних підприємств засвідчує відсутність комплексного механізму управління фінансовим потенціалом підприємства, що позначається на розбалансованості їх фінансових процесів, відсутності стійкого зростання показників фінансового стану та стійкості. Як свідчить практика функціонування вітчизняних підприємств, управління фінансовим потенціалом, у них переважно пов'язано з підтриманням необхідної платоспроможності підприємства, досягненням беззбитковості та подальшої прибутковості, залученням кредитних та інвестиційних ресурсів [1].

Діагностика фінансового потенціалу, як складової економічного потенціалу, шляхом експертного оцінювання фінансових коефіцієнтів або фінансових індикаторів являє собою аналіз основних показників фінансового потенціалу підприємства у динаміці та спробу екстраполяції та прогнозу цієї динаміки на майбутнє. Оцінка фінансового потенціалу виконується за допомогою показників, що характеризують потенційну і фактичну можливість суб'єктів господарювання розраховуватися за поточними зобов'язаннями, а також його фінансову стійкість в довгостроковій перспективі. Ці показники в повній мірі характеризують фінансову стабільність підприємства, незалежно від того в якій стадії функціонування воно знаходиться. На основі даних Державної служби статистики України проаналізуємо параметри фінансового потенціалу суб'єктів агробізнесу України (табл. 1).

Динаміка параметрів фінансового потенціалу суб'єктів агробізнесу України

Показники	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,6	0,6	0,5	0,5	0,4	0,4
Коефіцієнт загальної ліквідності (покриття)	2,0	2,1	1,9	1,7	1,7	1,5
Коефіцієнт термінової ліквідності	1,8	1,9	1,8	1,6	1,5	1,4
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Частка заборгованості в загальній сумі джерел	0,4	0,4	0,5	0,5	0,6	0,6
Коефіцієнт забезпечення боргів (заборгованості)	4,2	4,1	4,2	3,6	2,5	3,8
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,8	0,8	0,9	1,0	1,4	1,5
Коефіцієнт інвестування	2,5	2,6	2,7	2,7	2,9	3,6
Коефіцієнт маневрування	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6
Рентабельність активів	1,9	12,5	10,1	5,2	6,2	19,2
Рентабельність власного капіталу	3,2	20,0	17,4	9,8	13,0	37,0

Джерело: розраховано автором

Таким чином, зниження показників коефіцієнта фінансової незалежності, за період 2010-2015 рр., свідчить про появу ризиків та низьку стійкість суб'єктів агробізнесу в середньостроковій перспективі. Тенденція до зниження показників коефіцієнту покриття акцентує увагу на проблемі платоспроможності та збільшенні вартості позикових коштів. Показники коефіцієнту термінової ліквідності свідчать про поступове зменшення в суб'єктів агробізнесу ліквідних оборотних коштів для своєчасного виконання розрахунків за зобов'язаннями. Також слід зазначити про збільшення частки заборгованості в загальній сумі джерел за період 2010-2015 рр. на 0,5 пункти. В той же час коефіцієнт забезпечення боргів за аналогічний період зменшився на 0,4 пункти. Значення даного показника значно перевищує нормативні дані, що є позитивним фактором, але, в динаміці, за досліджуваний період, помітна тенденція до зниження його значень. Коефіцієнт фінансової стійкості залежить від співвідношення власного капіталу і зобов'язань, темпів нагромадження власного капіталу і резервів. У 2015 р. спостерігаємо збільшення показника, у порівнянні з 2010 р., майже у 2 рази, що є позитивним фактором у діяльності суб'єктів агробізнесу. Коефіцієнт інвестування у 2015 р., в порівнянні з базисним роком, збільшився на 1,4 рази, що свідчить про підвищення економічної стійкості об'єктів інвестування

до зовнішніх впливів. Рівень рентабельності активів та власного капіталу, за період 2010-2015 рр., збільшився майже в 10 разів, а це, в свою чергу, свідчить про ефективне використання активів, власного капіталу суб'єктами господарювання та значне підвищення інвестиційної привабливості господарюючих суб'єктів.

Таким чином, аналіз фінансового потенціалу підприємства дозволяє своєчасно виявити і усунути недоліки у фінансовій діяльності підприємства, визначити резерви поліпшення його фінансового стану і платоспроможності, а також сприяє підвищенню ефективності використання його фінансових ресурсів.

Висновки. Аналіз фінансового потенціалу підприємств є необхідним етапом стратегічного аналізу та управління. Як наслідок, забезпечується системний підхід до оцінки підприємства та його потенціалу, що дозволить виявити сильні та слабкі сторони, а також створити на цій основі комплексний план перспективного розвитку. Аналіз відповідних показників дозволяє відстежити напрям та швидкість розвитку діяльності підприємства в динаміці. Особливої актуальності набуває теоретичне обґрунтування, наукове дослідження та розробка методів діагностики та ідентифікації фінансового потенціалу підприємств, оскільки вона дозволяє виявити внутрішні проблеми і завчасно вжити відповідні заходи превентивного характеру.

Література.

1. Гудзь О. Є. Діагностика та управління фінансовим потенціалом підприємства *Облік і фінанси*. 2015. № 1. С. 71-76.
2. Корнійчук Г. В. Методологічні аспекти оцінки фінансового потенціалу агроформувань. *Агросвіт*. 2016. № 19. С. 3-8.
3. Левченко Н. М. Фінансовий потенціал підприємства: сутність та підходи до діагностики. *Інвестиції: практика та досвід*. 2012. № 2. С. 144-117.

4. **Маршук Л. М.** Принципи формування фінансово-ресурсного потенціалу підприємства. *Вісник ХДУ. Серія : Економічні науки.* – 2016 URL: <http://www.ej.kherson.ua/index.php/arkhiv-vidannya/2014?id=56>.
5. **Танклевська Н. С., Мірошніченко В. О.** Стратегічні орієнтири посилення фінансового потенціалу аграрних підприємств. *Фінансовий простір.* 2017. № 2 (26). С. 53-58.
6. **Толпежніков Р. А., Маматова Л. Ш.** Оцінка та прогнозування фінансового потенціалу підприємства. *Економіка. Управління. Інновації.* 2012. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2012_2_28.
7. **Саух І. В.** Фінансовий потенціал підприємства: принципи та особливості його формування. *Бізнес-Інформ.* 2015. № 1. URL: http://www.business-inform.net/annotatedcatalogue/?year=&abstract=2015_01_0&lang=ua&stqa=40.
8. **Шабатура Т. С., Лагодієнко Н. В.** Методологічне забезпечення реалізації фінансового потенціалу підприємства аграрного виробництва. *Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2015. Том 19. № 3. С. 101-106.*
9. **Branko Vučković** Causes of different profitability of agricultural sector *Economics of Agriculture.* 2016. № 1. С. 123-141. Режим доступу : https://www.researchgate.net/publication/302058042_Causes_of_different_profitability_of_agricultural_sector
10. **Гудзь О. Є.** Прогнозування фінансової стійкості та платоспроможності сільськогосподарських підприємств. *Збірник наукових праць Уманського Національного університету садівництва. Серія Економіка / редкол.: А. Ф. Головчук (відп. ред.) та ін. Умань : УНУС. 2012. Вип. 77, Ч. 2. С. 119-125.*
11. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

References.

1. **Ghudzj, O. Je.** (2015). «Diagnostics and management of financial potential of the enterprise». *Oblik i finansy.* no. 1. pp. 71-76.
2. **Kornijchuk, Gh. V.** (2016). «Methodological aspects of estimation of financial potential of agroformations». *Aghrosvit.* no. 19. pp. 3-8.
3. **Levchenko, N. M.** (2012). «Financial potential of the enterprise: the essence and approaches to diagnostics». *Investyciji: praktyka ta dosvid.* no. 2. pp. 144-117.
4. **Marshuk, L. M.** (2016). *Pryncypy formuvannja finansovo-resursnogoho potencialu pidpryjemstva* [Principles of formation of financial and resource potential of the enterprise]. *Visnyk KhDU. Serija : Ekonomichni nauky.* [Herald of KSU. Series: Economic Sciences]. (electronic journal). Available at: <http://www.ej.kherson.ua/index.php/arkhiv-vidannya/2014?id=56>.
5. **Tanklevs'jka, N. S. and Miroshnichenko, V. O.** (2017). «Strategic guidelines for strengthening the financial potential of agrarian enterprises». *Finansovij prostir.* no. 2 (26). pp.53-58.
6. **Tolpezhnikov, R. A. and Mamatova, L. Sh.** (2012). Ocinka ta prognozuvannja finansovogho potencialu pidpryjemstva. [Estimation and forecasting of the financial potential of the enterprise]. *Ekonomika. Upravlinnja. Innovaciji.* [Economy. Management. Innovations]. (electronic journal), no 2. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2012_2_28.
7. **Saukh, I. V.** (2015). «Financial potential of the enterprise: principles and peculiarities of its formation». *Biznes-Inform,* no. 1. Available at: http://www.business-inform.net/annotatedcatalogue/?year=&abstract=2015_01_0&lang=ua&stqa=40.
8. **Shabatura T. S. and Labodienko N. V.** (2015). Metodologichne zabezpechennja realizaciji finansovogho potencialu pidpryjemstva aghrarnogho vyrobnyctva [Methodological support of realization of financial potential of the enterprise of agrarian production]. *Ekonomichnyj analiz: zb. nauk. Pracj.* [Economic analysis: a collection of scientific works]. no. 3, pp. 101-106.
9. **Branko Vučković** (2016). Causes of different profitability of agricultural sector. *Economics of Agriculture,* no 1, pp. 123-141. Available at: https://www.researchgate.net/publication/302058042_Causes_of_different_profitability_of_agricultural_sector.
10. **Ghudzj, O. Je.** (2012). «Forecasting financial stability and solvency of agricultural enterprises». *Zbirnyk naukovykh pracj Umanskogho Nacionaljnogho univertsytetu sadivnytstva.* no. 77. pp. 119-125.
11. Official site of the State Statistics Service of Ukraine. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Аннотация.

Орехова А. И. Анализ финансового потенциала аграрных предприятий.

Доказано, что управление финансовым потенциалом предприятия неразрывно связано с утвержденными стратегическими целями хозяйствующего субъекта, доступом на рынки капитала и качеством действующей системы менеджмента. Проведен анализ параметров финансового потенциала субъектов агробизнеса Украины, что позволяет своевременно выявить и устранить недостатки в финансовой деятельности предприятия,

определил резервы улучшения его финансового состояния и платежеспособности, а также способствует повышению эффективности использования его финансовых ресурсов. Определено, что анализ финансового потенциала предприятий является необходимым этапом стратегического анализа и управления. Как следствие, обеспечивается системный подход к оценке предприятия и его потенциала.

Ключевые слова: потенциал, финансовый потенциал, анализ, аграрные предприятия, стратегическое управление.

Abstract.

Oriekhova A. I. Analysis of the state of financial potential of agrarian enterprises.

It is proved that the management of the financial potential of the enterprise is inextricably linked with the approved strategic objectives of the entity, access to capital markets and the quality of the current management system. The analysis of the parameters of the financial potential of agrarian business entities of Ukraine is carried out, which allows to identify and eliminate deficiencies in the financial activity of the enterprise, to determine the reserves for improving its financial status and solvency, as well as to increase the efficiency of using its financial resources. It is determined that the analysis of financial potential of enterprises is a necessary stage of strategic analysis and management. As a consequence, a systematic approach to assessing the company and its potential is provided.

Key words: potential, financial potential, analysis, agrarian enterprises, strategic management.

Стаття надійшла до редакції 15.09.2018 р.

Бібліографічний опис статті:

Орехова А. И. Анализ stanu финансового потенциала аграрных предприятий. Актуальные проблемы инновационной экономики. 2018. № 4. С. 28-32.

Oriekhova A. I. Analysis of the state of financial potential of agrarian enterprises. Actual problems of innovative economy. 2018. No 4, pp. 28-32.

УДК 336.744

БОЙКО О. Г.
аспірант кафедри міжнародних фінансів
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана» (Київ, Україна)

**РИЗИКИ ДЛЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ З БОКУ ПЛАТІЖНИХ СИСТЕМ НА
ОСНОВІ ТЕХНОЛОГІЇ РОЗПОДІЛЕНОГО РЕЄСТРУ БЛОКЧЕЙН**

Бойко О. Г. Ризики для економічної безпеки з боку платіжних систем на основі технології розподіленого реєстру Блокчейн.

Міжнародні платіжні системи дуже швидко розвиваються під впливом технологічних інновацій. Технологія розподіленого реєстру Блокчейн започаткувала новий напрямок в здійсненні міжнародних платежів – криптовалюти. Криптовалюти характеризуються високою варіативністю в технологічних, технічних та економічних характеристиках, що ускладнює аналіз їх корисності для суспільства. Стаття присвячена розгляду ризиків для економічної безпеки від використання платіжних систем на основі Блокчейн, використовуючи при цьому ієрархію економічної безпеки від мікро- до мегарівня. Наведено внутрішні ризики, притаманні криптовалютам, вказано на перспективність конкретизації ризиків окремо для централізованих, розподілених та децентралізованих криптовалют.

Ключові слова: криптовалюта, Блокчейн, економічна безпека, платіжні системи, майнінг, ризики, розподілений реєстр.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Вплив електронних технологій на життя людини є всеохоплюючим і міжнародна системи розрахунків не є винятком. Практика міжнародних платежів демонструє стрімкий розвиток, який знаходиться значно попереду свого теоретичного осмислення. Технологія розподіленого реєстру Блокчейн наразі знаходиться в основі криптографічних платіжних систем, до яких проявляється сильний інтерес як в світі, так і в Україні.

Розподілений реєстр включає набір технологічних рішень, які забезпечують єдиний, послідовний, стандартизований та криптографічно-захисний облік діяльності, що безпечно розподіляється та використовується мережею перевірених учасників. Наприклад, такий облік може стосуватися транзакцій або активів. Блокчейн є типом технології розподіленого реєстру, згідно якої записи збираються в

¹Наразі існує три законопроекти стосовно ринку криптовалют та їх похідних в Україні: 7246, 7183 та 7183-1.